

Information till dig som är ny i Sverige och har en funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet, 2023

Till dig som är ny i Sverige och har en funktionsnedsättning

Nummer: 2023:2

ISBN: 978-91-87883-99-6 (tryck)

ISBN: 978-91-87883-98-9 (pdf)

Omslag: Johnér Bildbyrå

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.

Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Myndigheten för delaktighet

Adress: Box 1210, 172 24 Sundbyberg

E-post: info@mfd.se

Telefon: 08-600 84 00

**Vem riktar sig
informationen till?**

Denna information riktar sig till dig som har en funktionsnedsättning och som:

- söker asyl
- beviljats uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv
- är nyanländ och har fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd i Sverige.

I denna informationsbroschyr kan du läsa om vilka stödinsatser och hjälpmedel du kan ansöka om i Sverige.

Hur ska informationsbroschyren användas?

Den är tänkt att användas av dig och dina anhöriga.

Att vara ny i Sverige och leva med en funktionsnedsättning

Sverige är bundet till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Sveriges lagar och regler tar därför hänsyn till att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i samhället.

Att ha en funktionsnedsättning kan innebära att du behöver stöd för att delta i samhället på samma sätt som andra. Om du behöver stöd för att klara av din vardag kan du ha rätt att få hjälp av samhället.

En funktionsnedsättning kan vara:

- **fysisk**, exempelvis att du har svårt att röra dig, se eller höra
- **psykisk**, exempelvis att du har en psykisk sjukdom.
- **intellektuell**, exempelvis att du behöver mer tid att förstå eller lära dig nya saker
- **kognitiv**, exempelvis att du behöver stöd för att följa instruktioner eller planera din tid.

Det finns andra funktionsnedsättningar än de som nämns ovan.

En funktionsnedsättning är något som du kan vara född med eller har fått under livets gång. Du kan ha en eller flera funktionsnedsättningar. Den kan vara permanent eller tillfällig. Många funktionsnedsättningar syns inte. Om du behöver stöd eller inte beror på vilken funktionsnedsättning du har och din livssituation.

Samhällets ansvar, dina rättigheter och skyldigheter

Alla som har en funktionsnedsättning kan ansöka om olika stöd. Du behöver själv leta efter information och ansöka om stödet. Även om du har rätt att ansöka om ett visst stöd är det inte alltid säkert att du får det. Stödet från samhället betalas genom skatt. Alla som kan och får arbeta enligt svensk lag betalar skatt och bidrar därmed till exempel till sjukvård, utbildning, vägar och bostäder.

Barn och unga under 18 år utan föräldrar

Om du kommer till Sverige utan en förälder eller annan vårdnadshavare är det kommunen som ansvarar för ditt mottagande. Du har rätt till en god man som ansvarar för vissa uppgifter som föräldrar annars gör. Den gode mannen har i uppgift att bestämma över dina rättsliga, ekonomiska och personliga frågor. Den gode mannen hjälper dig även med kontakter med myndigheter och att ansöka om olika typer av stöd.

Vilka typer av stöd kan du få?

Här kan du läsa om hur du som har en funktionsnedsättning ska göra för att få stöd när du:

- söker arbete, eller har fått ett arbete
- söker en bostad eller har en bostad som behöver anpassas
- behöver ekonomiskt stöd, för att du exempelvis inte kan arbeta på grund av din funktionsnedsättning
- behöver hälso- och sjukvård, tandvård eller hjälpmedel
- vill studera eller har ett barn med funktionsnedsättning som ska börja skolan och som behöver stöd
- behöver stöd i hemmet eller i vardagen.

Du kan också ansöka om stöd enligt Socialtjänstlagen (SoL) vilket kallas bistånd. Bistånd kan vara både pengar och annan typ av hjälp, exempelvis vård eller hemtjänst

Viktiga myndigheter för dig att känna till

Det finns många myndigheter i Sverige. Här är några som är särskilt viktiga att känna till.

Myndighet	Beskrivning
Arbetsförmedlingen	Hjälper dig som inte har något jobb och kontrollerar att arbetslösa och arbetsgivare följer reglerna.
Försäkringskassan	Beslutar om och betalar ut bidrag och andra ekonomiska ersättningar.
Migrationsverket	Utredar ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, studera, arbeta, komma på besök, söka skydd eller få svenskt medborgarskap. Det är Migrationsverket som beslutar om du får uppehållstillstånd. Ett uppehållstillstånd kan vara tidsbegränsat eller permanent.
Skatteverket	Tar in skatter, sköter folkbokföringen och utfärdar id-kort för dig som är folkbokförd i Sverige.

Sverige är uppdelat i regioner och kommuner. Här kommer information om vad de ansvarar för:

Regioner och kommuner	Beskrivning
Regioner: Hälsa- och sjukvård samt hjälpmedel	I Sverige är hälso- och sjukvården uppdelad i 21 olika geografiska områden som kallas regioner. I varje region finns det sjukhus och andra vårdinstitutioner, exempelvis vårdcentraler. Regionen kan hjälpa dig att få tillgång till olika hjälpmedel om du har en funktionsnedsättning. Regionen kan också hjälpa dig om du mår psykiskt dåligt.
Kommuner: Skola, barnomsorg, äldreomsorg, socialt stöd och boende för nyanlända personer	Sverige är uppdelat i mindre delar som kallas kommuner. I Sverige finns det 290 olika kommuner. Kommunerna ansvarar för att erbjuda skola, barnomsorg och äldreomsorg, LSS och SoL till invånarna.

Att ansöka om stöd

Det stöd som samhället kan erbjuda dig finns på olika ställen. Du behöver vända dig till rätt myndighet eller verksamhet för att få rätt stöd. Du behöver ansöka om stödet i förväg för att få det.

Om du behöver stöd eller hjälp, ska du själv ta kontakt med den myndighet som du behöver stöd från. Det kan du göra genom att:

- skicka e-post eller ett vanligt brev
- ringa
- besöka myndigheten fysiskt eller digitalt på deras hemsida.

Det är viktigt att du berättar för myndigheterna om du har en funktionsnedsättning. Då kan myndigheterna informera dig om vilka stöd du kan söka och hur du gör. Att du berättar om din funktionsnedsättning för myndigheterna påverkar inte din möjlighet att få stanna i Sverige.

Försäkringskassan, Skatteverket, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen har gemensamma servicekontor som heter Statens servicecenter dit du kan vända dig. På många servicekontor arbetar personal som kan hjälpa dig på fler språk än svenska. Fråga en handläggare vid ditt lokala servicekontor om du är i behov av tolk. På vissa servicecenter kan du även vända dig med ärenden

som hanteras av Migrationsverket. Du behöver ofta visa upp din identitetshandling för att kunna visa vem du är.

Migrationsverket har också egna servicecenter som du kan vända dig till.

Personuppgifter och identitetshandlingar

- **Folkbokföring** – Du ska vara registrerad på den adress där du bor, det kallas folkbokföring. Den som flyttar måste anmäla sin nya adress till Skatteverket. Detta gäller för dig som är nyanländ.
- **Personnummer** – Ett nummer som Skatteverket ger personer som är folkbokförda i Sverige för att identifiera dem. Detta gäller för dig som är nyanländ.
- **Samordningsnummer** – Ett personligt identitetsnummer som gör det lättare när du till exempel har kontakt med myndigheter eller öppnar ett bankkonto. Detta gäller för dig som är asylsökande eller massflykting.

Tolkning

Vid alla kontakter med myndigheter, kommun och sjukvård har du rätt till tolk. Du behöver ofta boka tolk i förväg och teckenspråkstolk behöver alltid bokas i förväg.

Våld och utsatthet

Du som lever med en funktionsnedsättning kan vara extra utsatt och riskera att utsättas för våld eller människohandel. Om någon utsätter dig för människohandel begår den personen ett brott. Befinner du dig i en situation av våld eller utsatthet ska du kontakta polisen.

Asylsökande

Vem är asylsökande?

Du är asylsökande när du har sökt skydd i Sverige. Det är du fram tills du får beslut om du får stanna i Sverige eller inte.

Arbete

Som asylsökande ska du försörja dig själv om du kan, till exempel med sparpengar eller arbete.

Om du har rätt att arbeta behöver du ett bevis från Migrationsverket som visar det. Du kan läsa beviset med QR-koden på ditt LMA-kort. Du behöver också ett samordningsnummer som du får från Skatteverket. Efter det kan du börja arbeta. Du kan ordna ett arbete själv. Skriv in dig på Arbetsförmedlingen via Statens servicecenter, när du söker jobb.

Bostad

Som asylsökande har du rätt att ansöka om ett anpassat boende om du har en funktionsnedsättning.

Om du inte vill bo där Migrationsverket föreslagit, behöver du ordna och betala för en bostad själv. Var du väljer att bo kan påverka din rätt till stöd enligt Lagen om mottagande av asylsökande (LMA).

Vill du ha hjälp att hitta ett boende, kan Migrationsverket ordna ett tillfälligt boende, under tiden du väntar på beslut på din asylansökan.

Barn och unga under 18 år utan föräldrar

Om du är under 18 år och kommer till Sverige utan föräldrar är det kommunen du bor i som ordnar ett boende som är anpassat efter dina behov.

Ekonomisk ersättning

Om du inte kan försörja dig själv har du möjlighet att ansöka om stöd från Migrationsverket enligt Lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Om det stöd du får från Migrationsverket inte räcker kan du ansöka om ett särskilt stöd från Migrationsverket:

- Om du har en funktionsnedsättning som innebär en extra kostnad som inte dina andra stöd täcker, kan du ansöka om ett särskilt bidrag. Det kan exempelvis vara för glasögon eller hjälpmedel.

Kontakta Migrationsverket för att söka de olika stöden och få mer information. Det är Migrationsverket som bestämmer om du kan få pengar.

Barn och unga under 18 år utan föräldrar

Om du är under 18 år och kommer till Sverige utan föräldrar gäller samma regler som för alla andra barn och unga som behöver stöd eller skydd.

Hälsa- och sjukvård samt tandvård

I Sverige är det främst regionerna som ansvarar för hälso- och sjukvård samt tandvård.

När du sökt asyl, erbjuder vårdcentralen dig en hälsoundersökning. Undersökningen gör att du kan få tidig hjälp från sjukvården om du har en funktionsnedsättning.

Berätta för sjukvården om du har eller tror att du har en funktionsnedsättning, för att få det stöd du behöver. Vårdpersonal och tolkar har tystnadsplikt och får inte anmäla till andra myndigheter att du har besökt vården. Det du säger påverkar alltså inte din ansökan om asyl.

Som vuxen ska du erbjudas vård och tandvård som inte kan vänta.

Vart du vänder dig om du blir sjuk

Vänd dig i första hand till närmaste vårdcentral om du blir sjuk. På vårdcentralen kan du få hjälp med enklare vård. Ring 1177 om din vårdcentral är stängd eller om du inte kommer fram på telefonen. Då får du prata med en sjuksköterska som kan ge dig råd. Kontakta Folktandvården eller någon annan tandläkarmottagning om du behöver tandvård.

Sjukhus vänder du dig till om du blir akut sjuk. Ring 112 om du eller någon annan är allvarligt sjuk, svårt skadad och behöver en ambulans.

Sjukresa

Om du har svårt att ta dig till vården själv kan du boka och få ersättning för en sjukresa till vårdcentral eller sjukhus. Du kan ansöka om ersättning i efterhand, däremot behöver du ansöka om tillstånd till sjukresa innan. Kontakta din vårdgivare för att få reda på vilka resor du kan få ersättning för.

Barn och unga under 18 år

Barn under 18 år har rätt till all sjukvård och tandvård. Du som är under 18 år kan även få habilitering, vilket betyder stöd och träning för att klara av vardagen så bra som möjligt. Kontakta din vårdcentral för att komma i kontakt med habiliteringen.

Skola

I Sverige är skolan kostnadsfri för alla barn och elever. Asylsökande barn har rätt att gå i skolan men de måste inte. Vänd dig till din kommun för att få en skolplats till ditt barn.

Du kan själv välja skola till ditt barn i kommunen där du bor. Migrationsverket kan hjälpa dig om du behöver stöd att anmäla ditt barn till skolan. Skolan bestämmer vilken årskurs ditt barn får börja i. Det beror på ditt barns ålder och tidigare kunskaper.

De flesta elever med fysiska, psykiska och kognitiva funktionsnedsättningar tas emot i den vanliga grund- och gymnasieskolan. Det finns också andra skolformer för barn med funktionsnedsättningar.

Anpassad grundskola och gymnasieskola

Anpassad skola kan man enbart gå i om man har

en intellektuell funktionsnedsättning. I anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola får ditt barn lära sig och utvecklas i en takt som passar just ditt barn. Läroplanerna på anpassade skolor har ett tydligt kunskapsfokus.

Specialskola

En annan typ av skolform är specialskola. Specialskola finns till för barn som har en eller flera av följande funktionsnedsättningar:

- **hörselnedsättning**
- **dövhet**
- **dövblindhet**
- **synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning**
- **grav språkstörning**

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå i specialskola.

Rh-anpassad utbildning

En annan skolform är Rh-anpassad utbildning som finns till för ungdomar med omfattande rörelsehinder. Rh-anpassad utbildning finns vid fyra olika riksgymnasier vilket innebär att skolorna tar emot sökande från hela landet.

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå en Rh-anpassad utbildning.

Stöd i skolan

Det finns olika stöd för barn med funktionsnedsättning i skolan. Det är rektorn på skolan som bestämmer om ditt barn kommer få stödet eller inte.

Stöd för barn med en funktionsnedsättning i skolan:

- **Anpassade läromedel** – Datorprogram, ljudböcker, läromedel i punktskrift
- **Anpassat schema** – Ett schema som är anpassat efter ditt barns behov
- **Elevassistent** – En person som stöttar eleverna med undervisningen
- **Kommunikation** – Teckenspråk, stöd i kommunikation med tecken och bilder
- **Stöd från elevhälsan** – Du kan få hjälp från skolläkare, skolpsykolog, skolsköterska, kurator och specialpedagog. De finns för att ditt barn ska må bra och få den hjälp som behövs för att klara skolan så bra som möjligt
- **Transport** – Transport till och från skolan

Massflyktsdirektivet

Vem är skyddssökande enligt massflyktsdirektivet?

Du är skyddssökande om du beviljats uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv. I dagsläget har EU beslutat att aktivera massflyktsdirektivet för personer som kommer från Ukraina.

Arbete

Som skyddssökande ska du försörja dig själv om du kan. Det kan du göra med hjälp av egna sparpengar eller genom att arbeta.

Du behöver ett bevis från Migrationsverket som visar att du får arbeta i Sverige. När du fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet, kommer det stå på ditt uppehållstillståndskort att du har rätt att arbeta. Du behöver ett samordningsnummer för att kunna arbeta. Om du har uppvisat identitetshandlingar kommer Migrationsverket be att Skatteverket ger dig ett samordningsnummer.

Du kan ordna ett arbete själv. Vill du ha hjälp att hitta ett arbete kan du skriva in dig på Arbetsförmedlingen.

Du skriver in dig genom att gå till Statens servicecenter. Sedan får du komma på ett planeringssamtal med en handläggare. Berätta att du har en funktionsnedsättning för att kunna få rätt stöd. Det är Arbetsförmedlingen som beslutar om du har rätt till stöd.

Stöd och bidrag som du kan få från Arbetsförmedlingen:

- **Stödperson** – En person hjälper dig att hitta ett arbete som passar dig och att skriva jobbansökan
- **Träffa en specialist** – Om du har svårt att se, höra eller prata kan du få stöd av en specialist
- **Lönebidrag** – Om du har en funktionsnedsättning kan du få ett jobb som är anpassat efter dina förutsättningar. Samtidigt får din arbetsgivare bidrag för att göra anpassningarna

Bostad

Som skyddssökande har du rätt att ansöka om ett anpassat boende om du har en funktionsnedsättning.

Vill du ha hjälp att hitta boende kan Migrationsverket ta reda på vilken kommun som har plats för dig och be den kommunen att ordna en bostad. Under tiden du väntar kan du få bo på ett av Migrationsverkets tillfälliga boenden. Du ska i första hand själv betala för ditt boende. Om du inte har några pengar kan Migrationsverket betala ditt boende.

Om du tackar nej till det boende du erbjuds i en kommun, får du kontakta Migrationsverket för att få hjälp med boende. Om du tackar nej till detta erbjudande, behöver du ordna och betala för en bostad själv.

Barn och unga under 18 år utan föräldrar

Om du är under 18 år och kommer till Sverige utan föräldrar är det kommunen du bor i som ordnar ett boende som är anpassat efter dina behov.

Ekonomisk ersättning

Om du inte kan försörja dig själv har du möjlighet att ansöka om stöd från Migrationsverket enligt Lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Om det stöd du får från Migrationsverket inte räcker kan du ansöka om ett särskilt stöd från Migrationsverket:

- Om du har en funktionsnedsättning som inte dina andra stöd täcker, kan du ansöka om ett särskilt bidrag, för exempelvis glasögon eller hjälpmedel.

Kontakta Migrationsverket för att söka de olika stöden och få mer information. Det är Migrationsverket som bestämmer om du kan få pengar.

Barn och unga under 18 år utan föräldrar

Om du är under 18 år och kommer till Sverige utan föräldrar gäller samma regler som för alla andra barn och unga som behöver stöd eller skydd.

Hälso- och sjukvård samt tandvård

I Sverige är det främst regionerna som ansvarar för hälso- och sjukvård samt tandvård.

När du kommit till Sverige, erbjuder vårdcentralen dig en hälsoundersökning. Undersökningen gör att du kan få tidig hjälp från sjukvården om du har en funktionsnedsättning.

Berätta för sjukvården om du har eller tror att du har en funktionsnedsättning, för att få det stöd du behöver. Vårdpersonal och tolkar har tystnadsplikt och får inte anmäla till andra myndigheter att du

besökt vården. Det du säger påverkar alltså inte din ansökan om asyl.

Som vuxen ska du erbjudas vård och tandvård som inte kan vänta.

Vart du vänder dig om du blir sjuk

Vänd dig i första hand till närmaste vårdcentral om du blir sjuk. På vårdcentralen kan du få hjälp med enklare vård. Ring 1177 om din vårdcentral är stängd eller om du inte kommer fram på telefonen. Då får du prata med en sjuksköterska som kan ge dig råd. Kontakta Folktandvården eller någon annan tandläkarmottagning om du behöver tandvård.

Sjukhus vänder du dig till om du blir akut sjuk. Ring 112 om du eller någon annan är allvarligt sjuk, svårt skadad och behöver en ambulans.

Sjukresa

Om du har svårigheter att ta dig till vården själv kan du boka och få ersättning för en sjukresa till vårdcentral eller sjukhus. Du kan ansöka om ersättning i efterhand, däremot behöver du ansöka om tillstånd till sjukresa innan. Kontakta din vårdgivare för att få reda på vilka resor du kan få ersättning för.

Barn och unga under 18 år

Barn under 18 år har rätt till all sjukvård och tandvård. Du som är under 18 år kan även få habilitering, vilket betyder stöd och träning för att klara av vardagen så bra som möjligt. Kontakta din vårdcentral för att komma i kontakt med habiliteringen.

Skola

I Sverige är skolan kostnadsfri för alla barn och elever. Barn till sökande enligt massflyktsdirektivet har rätt att gå i skolan men de måste inte. Vänd dig till din kommun för att få en skolplats till ditt barn.

Du kan själv välja skola till ditt barn i kommunen där du bor. Migrationsverket kan hjälpa dig om du behöver stöd med att anmäla ditt barn till skolan. Skolan bestämmer vilken årskurs ditt barn får börja i. Det beror på ditt barns ålder och tidigare kunskaper.

De flesta elever med fysiska, psykiska och kognitiva funktionsnedsättningar tas emot i den vanliga grund- och gymnasieskolan. Det finns också andra skolformer för barn med funktionsnedsättningar.

Anpassad grundskola och gymnasieskola

Anpassad skola kan man enbart gå i om man har en intellektuell funktionsnedsättning. I anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola får ditt barn lära sig och utvecklas i en takt som passar just ditt barn. Läroplanerna på anpassade skolor har ett tydligt kunskapsfokus.

Specialskola

En annan typ av skolform är specialskola. Specialskola finns till för barn som har en eller flera av följande funktionsnedsättningar:

- **hörselnedsättning**
- **dövhet**
- **dövblindhet**
- **synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning**
- **grav språkstörning.**

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå i specialskola.

Rh-anpassad utbildning

En annan skolform är Rh-anpassad utbildning som finns till för ungdomar med omfattande rörelsehinder. Rh-anpassad utbildning finns vid fyra olika

riks-gymnasier vilket innebär att skolorna tar emot sökande från hela landet.

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå en Rh-anpassad utbildning.

Stöd i skolan

Det finns olika stöd för barn med funktionsnedsättning i skolan. Det är rektorn på skolan som bestämmer om ditt barn kommer få stödet eller inte.

Stöd för barn med en funktionsnedsättning i skolan:

- **Anpassade läromedel** – Datorprogram, ljudböcker, läromedel i punktskrift
- **Anpassat schema** – Ett schema som är anpassat efter ditt barns behov
- **Elevassistent** – En person som stöttar eleverna med undervisningen
- **Kommunikation** – Teckenspråk, stöd i kommunikation med tecken och bilder
- **Stöd från elevhälsan** – Hjälp från skolläkare, skolpsykolog, skolsköterska, kurator och specialpedagog. De finns för att ditt barn ska må bra och få den hjälp som behövs för att klara skolan så bra som möjligt
- **Transport** – Transport till och från skolan

Nyanländ

Vem är nyanländ?

Du är nyanländ när du fått ett uppehållstillstånd i Sverige och är mottagen i en kommun.

Ett uppehållstillstånd kan vara:

- **Tillfälligt:** Då gäller tillståndet ett bestämt antal månader eller år
- **Permanent:** Då gäller tillståndet utan tidsgräns

När du fått besked om uppehållstillstånd behöver du ansöka om ett personnummer hos Skatteverket. För att kunna ansöka om ett personnummer måste du ha ett uppehållstillstånd som varar i minst ett år. Sen kan Skatteverket hjälpa dig att ansöka om en legitimation, som visar att du är du.

Arbete

Du som har ett uppehållstillstånd har rätt att arbeta i Sverige. Om du inte kan anordna ett arbete på egen hand kan du vända dig till Arbetsförmedlingen som hjälper dig att söka arbete. Du skriver in dig på Arbetsförmedlingen genom att gå till Statens servicecenter eller logga in med din e-legitimation på deras hemsida.

För att Arbetsförmedlingen ska kunna hjälpa dig behöver du visa ditt uppehållstillståndskort.

Arbetsförmedlingen skriver in dig som arbets-sökande. Sedan kan du boka ett samtal med en arbetsförmedlare för att tillsammans planera nästa steg. Då ska du berätta att du har en funktionsned-sättning så att du kan få rätt stöd. Sen gör du och arbetsförmedlaren tillsammans en plan med aktivi-teter. Aktiviteterna kan se olika ut beroende på din situation.

Om du inte kan arbeta kan du ha rätt till ekonomisk ersättning för att klara din vardag.

Stöden kan du exempelvis få från Arbetsförmed-lingen, Försäkringskassan eller din kommun. Det är myndigheterna som beslutar om du har rätt till stöd.

Stöd och bidrag för dig med funktionsnedsättning som har eller söker ett arbete:

- **Specialister** – Om du har svårt att se, höra eller prata kan du få stöd av en specialist
- **Teckenspråkstolk**
- **Stödperson** – Extra stöd att söka jobb, till exempel hjälp att skriva jobbansökan
- **Lönebidrag** – Om du har en funktionsnedsättning kan du få ett jobb som är anpassat efter dina förutsättningar. Samtidigt får din arbetsgivare bidrag för att göra anpassningarna

Bostad

Som nyanländ har du rätt att ansöka om ett anpassat boende om du har en funktionsnedsättning. Det finns särskilt anpassade boenden för dig som har en funktionsnedsättning och inte kan ordna en bostad på egen hand. Ibland kan du behöva vänta för att få ditt boende.

Så här kan det gå till när du får ett boende om du tidigare varit asylsökande, lever ensam och inte kan hitta ett boende på egen hand:

- när du har fått ditt uppehållstillstånd vill Migrationsverket ha ett samtal med dig om boende
- Migrationsverket berättar för dig vilken kommun du ska bo i
- kommunen erbjuder dig ett boende
- om du tackar nej får du oftast inget nytt erbjudande, men det finns undantag.

Vilken typ av boende som du kan få beror på din situation. Kontakta din kommun för att få mer information.

Ekonomisk ersättning och stöd

Som nyanländ ska du försörja dig själv om du kan. Du har rätt till stöd och hjälp för att leva ett bra liv. Hos Försäkringskassan finns olika ersättningar att söka. Kontakta Försäkringskassan eller Statens servicecenter för att få veta vilka stöd du kan få.

Exempel på ersättningar från Försäkringskassan:

- **Etableringsersättning** – En ersättning till dig som går etableringsprogrammet hos Arbetsförmedlingen
- **Merkostnadsersättning** – En ersättning till dig som har kostnader till följd av en funktionsnedsättning
- **Merkostnadsersättning för barn** – En ersättning till dig som har kostnader till följd av ditt barns funktionsnedsättning
- **Omvårdnadsbidrag** – En ersättning för dig som har barn med funktionsnedsättning.

Hälsa- och sjukvård samt tandvård

Som nyanländ har du rätt till hälsa- och sjukvård samt tandvård.

Det är regionerna som är ansvariga för hälsa- och sjukvård i Sverige. Även kommunen kan erbjuda dig viss hälsa- och sjukvård.

Regionen erbjuder dig bland annat:

- **habilitering och rehabilitering** – stöd och träning för att klara av vardagen så bra som möjligt
- **hjälpmedel** – exempelvis hörapparat och gånghjälpmedel.

Berätta för sjukvården om du har eller tror att du har en funktionsnedsättning, för att få det stöd du behöver. Vårdpersonal och tolkar har tystnadsplikt och får inte anmäla till andra myndigheter att du besökt vården.

Du har också rätt till tandvård. Du betalar för tandvården själv. Om du behöver hjälp med betalningen kan du ansöka om ekonomiskt stöd från Försäkringskassan.

Vart du vänder dig om du blir sjuk

Vänd dig i första hand till din vårdcentral om du blir sjuk. På vårdcentralen kan du få hjälp med enklare vård. Ring 1177 om din vårdcentral är stängd eller om du inte kommer fram på telefonen. Då får du prata med en sjuksköterska som kan ge dig råd. Kontakta Folk tandvården eller någon annan tandläkarmottagning om du behöver tandvård.

Sjukhus vänder du dig till om du blir akut sjuk. Ring 112 om du eller någon annan är allvarligt sjuk, svårt skadad och behöver en ambulans.

Sjukresa

Om du har svårigheter att ta dig till vården själv kan du boka en sjukresa och få ersättning för resor till en vårdcentral eller ett sjukhus. Du kan ansöka om ersättning i efterhand, däremot behöver du ansöka om tillstånd till sjukresa innan. Kontakta din vårdgivare för att få reda på vilka resor du kan få ersättning för.

Skola

I Sverige är skolan kostnadsfri för alla barn och elever. Nyanlända barn måste gå i grundskolan. Vänd dig till din kommun för att få en skolplats till ditt barn.

Du kan själv välja skola till ditt barn i kommunen där du bor. Skolan bestämmer vilken årskurs ditt barn får börja i. Det beror på ditt barns ålder och tidigare kunskaper.

De flesta elever med fysiska, psykiska och kognitiva funktionsnedsättningar tas emot i den vanliga grund- och gymnasieskolan. Det finns också andra skolformer för barn med funktionsnedsättningar.

Anpassad grundskola och gymnasieskola

Anpassad skola kan man enbart gå i om man har en intellektuell funktionsnedsättning. I anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola får ditt barn lära sig och utvecklas i en takt som passar just ditt barn. Läroplanerna på anpassade skolor har ett tydligt kunskapsfokus.

Specialskola

En annan typ av skolform är specialskola. Specialskola finns till för barn som har en eller flera av följande funktionsnedsättningar:

- **hörselnedsättning**
- **dövhet**
- **dövblindhet**
- **synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning**
- **grav språkstörning.**

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå i specialskola.

Rh-anpassad utbildning

En annan skolform är Rh-anpassad utbildning som finns till för ungdomar med omfattande rörelsehinder. Rh-anpassad utbildning finns vid fyra olika riksgymnasier vilket innebär att skolorna tar emot sökande från hela landet.

Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten som bestämmer vem som får gå en Rh-anpassad utbildning.

Svenska för invandrare (SFI)

För vuxna finns svenska för invandrare (SFI). Det är en grundläggande utbildning i det svenska språket. Kontakta din kommun för att få veta mer.

Stöd i skolan

Det finns olika stöd för barn med funktionsnedsättning i skolan. Det är rektorn på skolan som bestämmer om ditt barn kommer att få stödet eller inte.

Stöd för barn med en funktionsnedsättning i skolan:

- **Anpassade läromedel** – Datorprogram, ljudböcker, läromedel i punktskrift
- **Anpassat schema** – Ett schema som är anpassat efter ditt barns behov
- **Elevassistent** – En person som stöttar eleverna med undervisningen
- **Kommunikation** – Teckenspråk, stöd i kommunikation med tecken och bilder
- **Stöd från elevhälsan** – Du kan få hjälp från skolläkare, skolpsykolog, skolsköterska, kurator och specialpedagog. De finns för att ditt barn ska må bra och få den hjälp som behövs för att klara skolan så bra som möjligt
- **Transport** – Transport till och från skolan

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

I Sverige finns det en lag som heter Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lagen kan ge dig med en funktionsnedsättning möjlighet att få stöd och hjälp om du behöver det. Det kan handla om stöd i form av ett anpassat boende eller någon som hjälper dig i vardagen.

För att ta del av LSS behöver du vara folkbokförd och ha en viss typ av funktionsnedsättning. LSS innehåller tio olika typer av stöd och service som du kan ansöka om. Det är inte säkert att du får stödet som du har sökt. Kontakta din kommun för att få reda på om du har rätt till LSS eller inte.

För att få ta del av stöd och service enligt LSS behöver du själv skicka in en ansökan. Vart du skickar in ansökan beror på vilket stöd du ansöker om. Är du osäker på vad som gäller för just dig – kontakta din kommun för att få veta vad som gäller där du bor.

Här är de stöd som du kan ansöka om:

- Rådgivning och personligt stöd
- Personlig assistans
- Ledsagarservice
- Kontaktperson
- Avlösarservice i hemmet
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn eller ungdom
- Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad
- Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder

Användbara länkar

Du som är ny i Sverige kan ta del av mer information via dessa länkar:

Organisation	Hemsida
Independent living	independentliving.org
Refugee welcome	refugeeswelcomestockholm.se
Information Sverige	informationsverige.se/sv/

Befinner du dig i en situation av våld eller utsatthet kan du besöka följande länkar för att få stöd om hur du kan ta dig ut ur din situation:

Organisation	Hemsida
Diskrimineringsombudsmannen	do.se
Forum – Kvinnor och Funktionsnedsättning	kvinnor-funktionshinder.se
Mäns våld mot kvinnor	jamstalldhetsmyndigheten.se/ mans-vald-mot-kvinnor
Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk	nkjt.se
Samtalsstöd till barn och unga på teckenspråk	boujt.se

Detta material har tagits fram av Myndigheten för delaktighet i samarbete med Migrationsverket, Funktionsrätt Sverige, Independent Living Institute, Disabled Refugees Welcome och Newcomers with Disabilities in Sweden. I arbetet har också Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten och Barnombudsmannen bidragit med kunskap. Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten har sakgranskat.

